Oncomorphology.

Lecture-3. The etiopathogenesis of tumors

Lecturer: Avazbek Mamataliyev Ro'zuvaevich., Docent, Candidatus Medicinae

Nazorat savollari

Assignment

1. Protoonkogenlar vazifasini tushuntiring?
2. L.M.Shabad bo'yicha o'sma paydo bo'lishi va rivojlanishi aytib bering?
3. Yu.Kongeym nazariyasini tushuntiring?
4. Odamda uchraydigan o'smalarga qaysi viruslar sabab bo'lishi mumkin?
5. Bevosita ta'sir etuvchi kimyoviy kanserogenlarni aytib bering?

Javoblar:

1. Protoonkogenlar vazifasini tushuntiring?

Protoonkogen hujayralarni xususiy genlari bo'lib, hujayralarni bo'linishida ishtirok etuvchi oqsillar tuzilishi haqida axborotni o'zida jamlaydi. Ular virus onkogenlarini hujayralardagi anologlaridir.

2. L.M.Shabad bo'yicha o'sma paydo bo'lishi va rivojlanishi aytib bering?

Distrofik o'zgarishlar davri, regeneoasiyani izdan chiqishi davri atipik regenerasiyalanish proliferasiyalanayotgan hujayralarning malignizasiyalanish davri o'sma murtagini paydo bo'lishi davri e.o'smani o'sishi davri.

3. Yu.Kongeym nazariyasini tushuntiring?

Dizontogenetik nazariya – Yu.Kongeym (1839-1884) tomonidan yaratilgan (disontogenesis – rivojlanish nuqsoni) – bu nazariya embriogenezda hujayra -

to’qimalarni siljishi, aralashib ketishi va ularga provokasiya qiluvchi omillar ta’sirida o’sma hujayralari klonini paydo bo’lishi bilan tushintiriladi.

4. Odamda uchraydigan o’smalarga qaysi viruslar sabab bo’lishi mumkin?

1) odam papillomasi virusi (teri, vulva, bachadon bo’yni raki),

2) gerpes virusi (vulva, bachadon bo’yni raki),

3) Epshteyn - Barr virusi (Berkitt Afrika limfomasi, nazofaringeal karsinoma)

4) sitomegalovirus (Kaposhi sarkomasi),

5) V gepatit virusi (gepato sellyullyar rak).

5. Bevosita ta’sir etuvchi kimyoviy kanserogenlarni aytib bering?

- ✓ Alkillovchi omillar
- ✓ Asillovchi omillar
- ✓ Aromatik aminlar, amidlar azobo’yoqlar
- ✓ Tabiiy o’simlik va mikrob mahsulotlari
- ✓ Nitrozaminlar va nitroamidlar

Test savollari

1. Birlamchi jigar rakiold kasalligi

A) Surunkali virusli gepatit

B) Surunkali kolit

C) O‘tkir gepatitA

D) Surunkali renit

ANSWER: A

2. Xavfli o‘smalar ichida qaysinisi O‘zbekistonda 1 –o‘rinda.

A) Sut bezi raki

B) yo‘g‘on ichak raki

C) Qizilungach raki

D) Oshqozon raki

ANSWER: A

3. Endometriy rakoldi kasalligi bu :

A) adenomatoz

B) Fibrozli polip

C) Bezli polip

D) adenomioz

ANSWER: A

4. Klinikada ko‘proq qaysi sarkoma uchraydi:

A) leyomiosarkoma

B) Endometrial sarkoma

C) karsinosarkoma

D) Aralash mezodermal sarkoma

ANSWER: A

5. Sut bezi raki qaysi to‘kimalardan rivojlanadi

A) Sut kanallari bezli epiteliyasidan

B) Limfa tugunlardan

C) Qon tomirlardan

D) Silliq yoki kundalang targ‘il mushaklardan

ANSWER: A

6. Yaxshi sifatli o‘smalarga qaysi kasallik kirmaydi

A) Xoriokarsinomalar

B) leyomiomalar

C) endometriozlar

D) fibromiomalar

ANSWER: A

7. Ayollar onkologik kasallanish strukturasida sutbezi raki qaysi o‘rinni egallaydi

A) I.

B) II.

C) III.

D) IV

ANSWER: A

8. Ko‘plab xavfli o‘smalari boshlang‘ich metastazlarini qaysi a’zolarga beradi?

A) Regionar limfatugunlariga

B) O‘pka

C) Jigar

D) Bosh miya

ANSWER: A

9. O‘sma kasalliklarda tashxis kuyishda zaruriysi qaysi?

A) Tashxisni morfologik tasdiki

B) Kukrak kafasi a’zolarini rentgenografiyasi

C) Korin bushligiUTT

D) Onkolog kuruvi

ANSWER: A

10. Quyidagilarni qaysi biri insoniyatga kanserogen ta’siri isbotlanmagan?

A) Mobil telefonlar.

B) Chekish

C) Yog`li ovkatni iste’mol kilish

D) Ultrabinafsha nurlar

ANSWER: A